

повна незалежність від долі основного зобов'язання (його припинення чи недійсності). Також однією з характерних ознак гарантії є її особливий суб'єктний склад. Відповідно до ст. 560 ЦК України як гарант можуть виступати тільки банки, інші фінансові установи, страхові організації (звідси впливає висновок про умовність найменування – «банківська гарантія»).

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV (редакція станом на 19.02.2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (редакція станом на 19.02.2016 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18-22. – Ст. 144.
3. Брагинский М. И. Договорное право (общие положения) / М. И. Брагинский, В. В. Витрянский. – М.: Юристъ, 1998. – 476 с.
4. Боднар Т. В. Гарантія як вид забезпечення виконання зобов'язання за Цивільним кодексом України / Т. В. Боднар // Вісник господарського судочинства. – 2013. – № 2. – С. 143-150.
5. Тараканов С. А. Обеспечительная ценность поручительства и банковской гарантии: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук / С. А. Тараканов. – Санкт-Петербург, 2001. – С. 14.

Мельник Я. Я. (молодший), студент,
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж», м. Київ
Науковий керівник: Мельник Я. Я., к.ю.н.

МІСЦЕ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ (ДОГОВІРНИХ) ПРАВОВІДНОСИН ІЗ ЗБЕРІГАННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Інститут цивільних процесуальних правовідносин займає центральне місце в цивільному процесі, адже покликаний забезпечити врегулювання відносин між їх учасниками з приводу того чи іншого об'єкта, що підлягає судовому захисту чи то став предметом спору. Утім, як видається, не усі правовідносини, що виникають в цивільному судочинстві, зумовлені процесуально-правовою природою. Адже, до прикладу правовідносини, які виникають з підстав збереження речових доказів за їх місцезнаходженням, тобто, поза межами суду (камери схову), надає можливість ставити питання про принципово новий вид правовідносин, який характеризується як матеріальним, так і процесуальним правом.

У теорії права, як і в теорії цивільного процесу, інститут

процесуальних правовідносин доволі ґрунтовно був досліджений [4; 6; 7]. Проте увага дослідників не торкалася питання тих правовідносин, які характеризуються «вкрапленнями» матеріального права, а саме «зобов'язального». Це й становить актуальність піднятої проблематики та ставиться нами за мету дослідження.

Так, під поняттям цивільного процесуального правовідношення слід розуміти систему динамічних багатостадійних правових відносин, які мають імперативно-диспозитивний характер, виникають між обов'язковим суб'єктом – судом та іншими учасниками цивільного процесу, забезпечуючи захист порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави [8, с. 96]. А підстави їх виникнення пов'язують із 1) нормами цивільного процесуального права; 2) цивільною процесуальною правоздатністю («правосуб'єктністю» [9, с. 46; 2, с. 50]) учасників процесу; 3) процесуальними юридичними фактами [10, с. 45-46]. Також, цивільні процесуальні правовідносини обумовлюються предметом правового регулювання, яким є «сам цивільний процес (діяльність суду та інших учасників)» [10, с. 14].

Відповідно до ч. 2 ст. 139 ЦПК України «...речові докази, що не можуть бути доставлені до суду, зберігаються за їх місцезнаходженням за ухвалою суду; вони повинні бути докладно описані та опечатані, а в разі необхідності – сфотографовані...». Тобто, йдеться про те, що суд, уповноважений вирішувати питання, щодо долі зберігання речових доказів поза межами судового засідання. Звісно, уся процесуальна діяльність суду пронизується обов'язковістю судового рішення та процедурою його постановлення (ст.ст. 14, 209 ЦПК України), яке повинне бути обґрунтованим та законним (ст. 213 ЦПК України).

Натомість, фокусуючи увагу на сутності виниклих правовідносин, між судом та тими учасниками, на яких покладено обов'язок зберігати майно, як речовий доказ, виникає питання про надання цьому обов'язку процесуального чи матеріального характеру. Вирішення цього питання вкаже на характер правовідносин, які виникають з приводу зберігання майна.

Доцільно й задатись питанням, щодо процесуального статусу такого «зберігача майна». До прикладу, А. Л. Паскар, характеризуючи учасників цивільних процесуальних правовідносин виділяє попри традиційних трьох груп, ще тих суб'єктів, як «... які не брали участь у справі, але суд вирішив питання про їх права і обов'язки;... які утримують докази і отримали ухвалу суду про витребування цих доказів...» [4, с. 5]. Отже, «зберігачів» речових доказів можливо віднести до тих учасників цивільних процесуальних правовідносин, які відносяться і до однієї групи переліченою вченою так і до іншої.

Характеризуючи правовідносини щодо покладення судом обов'язку

зберігання речових доказів у такий спосіб, можливо вказати на очевидні «вкраплення» договору зберігання, що дістав своє закріплення виходячи із ст. 936 ЦК України. Тому, виходячи із викладеного випливає, що в даному випадку має місце насамперед покладення у процесуальний спосіб тих обов'язків, які виникають з підстав процесуальної діяльності суду, ним контролюються. В той же час, доктрина цивільного права розрізняє судовий порядок укладення договору, який «...є окремою стадією, що регулюється спільно матеріальними і процесуальними нормами законодавства, з тією особливістю, що волевиявлення сторін затверджується судовим рішенням та вступає в дію з моменту набранням чинності самого рішення суду... [1, с. 3, 8; 3, с. 183]».

Отже, в рамках **висновків**, можливо з упевненістю вказати на те, що цивільні процесуальні правовідносини із зберігання речових доказів є самостійним видом процесуальних правовідносин, як і їх учасники. Характеризуються наявністю особових учасників цивільних процесуальних правовідносин із специфічним статусом. Адже їх права та обов'язки регулюються як матеріальним (цивільним) так і процесуальним (цивільним) правом. Проте процедура їх реалізації потребує детальнішого дослідження, адже йдеться про певного роду «контрагентні зобов'язання із процесуальним початком [5, с. 167]».

Література

1. Бородовський С. О. Укладення, зміна та розірвання договору у цивільному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук / С. О. Бородовський. – К., 2005. – 19 с.
2. Гражданский процесс: учеб. / под ред. В. А. Мусина, Н. А. Чечиной, Д. М. Чечота. – М.: Пб. Гриженко, 2001. – 544 с.
3. Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін.; за ред. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.
4. Паскар А. Л. Цивільні процесуальні правовідносини: структурно-функціональний аналіз: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / А. Л. Паскар; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2009. – 21 с.
5. Мельник М. Б. Особливості дії цивільних процесуальних обов'язків в Цивільному процесуальному праві України: монографія / М. Б. Мельник, Я. Я. Мельник, М. М. Ясинок / [за заг. М. М. Ясинка]. – К.: Алерта, 2014. – 336 с.
6. Халфина Р. О. Обще учение о правоотношении / Р. О. Халфина. – М.: Юрид. лит., 1974. – 340 с.
7. Харитоновна О. І. Адміністративно-правові відносини (проблеми теорії): монографія / О. І. Харитоновна. – Одеса: Юрид. літ., 2004. – 328 с.
8. Цивільний процес України: підручник / [за заг. ред. М. М. Ясинка]. – Суми: Вид. «Мак Ден», 2013. – 808 с.
9. Цивільний процес: навч. посіб. / А. В. Андрушко, Ю. В. Білоусов, Р. О. Стефанчук, О. І. Угриновська та ін.; за ред. Ю. В. Білоусова. – К.:

Прецедент, 2006. – 293 с.

10. Чернооченко С. І. Цивільний процес: навч. посіб. / С. І. Чернооченко. – К.: ЦУЛ, 2005. – 472 с.

УДК 347.78

Мєліхов А. Г., студент,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Омєльченко Г. В., асистент

СЛУЖБОВІ ТВОРИ: ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВИЙ СТАТУС

Поняття «службовий твір» визначено у ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Службовий твір – це твір, створений автором у порядку виконання службових обов'язків відповідно до службового завдання чи трудового договору між ним і роботодавцем. Щоб твір було визнано службовим, його створення має передбачатися у трудовому договорі(контракті) або в результаті виконання автором службового завдання [1]. Якщо автор створив твір, який не передбачено умовами трудового договору (контракту) або службовим завданням, то такий твір не вважатимуть службовим і всі права на його використання повністю належатимуть автору. Укладаючи трудовий договір (контракт) або призначаючи автору службове завдання, роботодавець фактично купує в автора твору пов'язані з ним виключні майнові права. Особисте немайнове право залишається за автором твору, як визначено у ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Чинним законодавством України встановлено, що виключне майнове право на службовий твір належить роботодавцеві, якщо інше не передбачено трудовим договором (контрактом) та цивільно-правовим договором між автором та роботодавцем [1]. Наразі за створення та використання службового твору автору належить авторська винагорода, розмір і порядок виплати якої встановлюється трудовим договором (контрактом) та цивільно-правовим договором між автором і роботодавцем. Отже, при використанні службового твору його автор, крім заробітної плати, має право на виплату авторської винагороди. Виплачувати авторську винагороду має та особа, яка використовує службовий твір. Для авторського права традиційною є договірна форма правовідносин між автором та особою, яка використовує результати творчої діяльності автора. Виходячи з цього, можна сказати, що одним із засобів захисту авторських прав на службовий твір є авторський договір. Авторський договір, як відомо, сутність договору визначається не його формою, а змістом.